

Начало>Предприемане на съдебни действия>Къде и как>Правото на коя страна се прилага? Правото на коя страна се прилага?

Словения

1 Източници на действащите норми

1.1 Национални правни норми

Основният закон, в който се установяват общите норми на международното частно право, е Законът за международното частно право и процес (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*; наричан за краткост ZMZPP, Официален вестник на Република Словения (*Uradni list RS*) № 56 /99). Специфичните сътълковения на закони се уреждат със закони по различни теми (например Закона за финансовите операции, производствата по несъстоятелност и принудителната ликвидация (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; наричан за краткост ZFPPIPP).

1.2 Многостранни международни конвенции

Конвенциите, които са ратифицирани и обнародвани в Република Словения, са пряко приложими и имат предимство пред националните закони. Сътълковителните норми се уреждат с Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения (Рим I), който се прилага от държавите членки, обвързани от измененията на Римската конвенция от 19 юни 1980 г. за приложимото право към договорните задължения и от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II). Сътълковителни норми се съдържат също така в многостранни конвенции, приети от [Хагската конференция](#) по международно частно право, в която Република Словения е държава членка.

1.3 Основни двустранни конвенции

Сътълковителни норми се съдържат също така в двустранни конвенции за правна помощ, сключени с Австрия, България, Чешката република, Франция, Унгария, Монголия, Полша, Румъния, Руската федерация и Словакия. Списък с конвенциите е публикуван на [уебстраниците на Министерството](#).

2 Прилагане на сътълковителни норми

2.1 Задължение на съдията да прилага служебно сътълковителните норми

Съдията е обвързан от правото, уреждащо сътълковенията на законите, но страните имат свободата да изберат правото, което те искат да се прилага към тяхното правоотношение. В такъв случай се прилага избраното от страните право. Освен това правото, което обикновено би било приложимо според Закона за международното частно право и процес, не се прилага, когато предвид всички фактически обстоятелства става ясно, че правото, което трябва да се приложи, няма тясна връзка с разглежданото правоотношение, но съществува значително по-тясна връзка с определено друго право.

2.2 Препращане

Правният институт на препращането е уреден в член 6 от Закона за международното частно право и процес, който предвижда, че когато при определяне на приложимото право нормите на чуждата държава препращат към словенското право, тогава словенското право се прилага без да се вземат предвид словенските норми за приложимото право. Тази разпоредба не се прилага, когато страните са избрали приложимото право.

2.3 Промяна на критерия за определяне на приложимото право (привръзка)

В сътълковителните норми, уреждащи критерии на привързване, подлежащи на промяна, обикновено се посочва и моментът, в който се вземат предвид тези критерии. Някои критерии на привързване са обвързани с времеви аспект, което е решаващ фактор за избора на приложимото право, предвидено в сътълковителната норма (например: гражданството на завещателя към момента на съставяне на завещание), докато при други обстоятелства промяната на критерия на привързване може да доведе до прилагане на правото на друга правна система. В случаи на продължителни отношения е необходимо да се прилага принципа на признаване на вече придобитите права.

2.4 Изключения от обичайното прилагане на сътълковителни норми

Правото, определено като приложимо според Закона за международното частно право и процес, не се прилага, когато последиците от неговото прилагане нарушават словенския обществен ред. Концепцията за обществен ред е правен стандарт, който намира израз в съдебната практика. В повечето случаи общественият ред е основан на конституционните норми на държавата, на основните принципи на националните закони и на моралните принципи.

2.5 Доказване на чуждестранен закон

Съдът или друг компетентен орган установява служебно съдържанието на чуждото право, което трябва да се приложи, и може в този контекст да поиска становището на Министерството на правосъдието или да проучи съдържанието на чуждото право по друг подходящ начин. Страните могат да представят публичен или друг документ, издаден от компетентен орган или институция на чужда държава, относно съдържанието на чуждото право. Когато съдържанието на чуждото право не може да бъде установено в конкретен случай, тогава се прилага словенското право.

3 Сътълковителни норми

3.1 Договорни задължения и правни действия

По отношение на държавите членки в Република Словения се прилага пряко Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения и той има предимство пред националните закони, уреждащи същата материя. По отношение на въпроси, за които Регламентът не е приложим, в зависимост от случая се прилагат двустранни конвенции. Когато няма двустранни конвенции, тогава се прилага националното право, уреждащо сътълковенията на закони при договорни отношения (Закон за международното частно право и процес).

Обща сътълковителна норма:

В Закона за международното частно право и процес се предвижда, че избраното от договарящите се страни право е приложимо към техния договор, освен ако закон или международна конвенция предвижда друго. Волята на страните по отношение на избора на право може да е изрично изразена или от договорните разпоредби или други обстоятелства може да става ясно, че е избрано дадено право. В такъв случай действителността на договора се установява в съответствие с избраното право. Когато страните не са избрали приложимото право, тогава се прилага правото, с което правоотношението е в най-тясна връзка. Когато обстоятелствата не указват на друго право, правото, с което

правоотношението е в най-тясна връзка, е правото на държавата в която страната, дължаща характерната престация, има своето постоянно местопребиваване или седалище.

Трудовите договори се уреждат от правото на държавата, в която работникът обичайно осъществява своята работа. Когато се съгласяват с прилагането на различно право в трудовия договор, страните не могат да изключват повелителните норми за защита на правата на служителите, съдържащи се в правото на държавата, което би било приложимо, ако страните не бяха избрали другото право.

Потребителският договор е договор за прехвърляне на стоки и права и/или за предоставяне на услуги на потребител. Потребителят е лице, което придобива стоки и права или получава услуги най-вече за лично ползване или за ползване в домакинството. Потребителският договор не включва договор за транспортиране или договор за предоставянето на услуги на потребител, когато въпросният договор се изпълнява изцяло извън държавата по постоянно местопребиваване на потребителя. Въпреки разпоредбите на Закона за международното частно право и процес, потребителският договор се урежда от правото на държавата по местопребиваване на потребителя, когато договорът е бил сключен въз основа на оферта или реклама във въпросната държава, или когато потребителят е предприел необходимите стъпки за сключването на договор в тази държава, или когато потребителят е съдоговаряща се страна или представителят му е получил поръчката от потребителя в тази държава, или когато договорът за продажба е сключен в друга държава, или потребителят е дал поръчката в друга държава, или когато пътуването е било организирано от продавач с намерението да насърчи сключването на такива договори.

При горните сценарии страните по договора не могат да се договарят за прилагането на право, което изключва повелителните норми за защита на правата на потребителите, които са приложими в държавата по постоянно местопребиваване на потребителя.

За договори, свързани с недвижими вещи, винаги се прилага правото на държавата, в която се намира недвижимата вещ.

Когато догарящите се страни не са договорили друго, към отношенията между догарящите се страни се прилага общата стълкновителна норма, за да се определи така също считано от кой момент придобиваният движимата вещ има право на продукцията и плодовете от нея и за да се реши от кой момент придобиваният е приел рисковете във връзка с вещта.

Освен това, когато догарящите се страни не са договорили друго, методът на доставка на вещта и необходимите мерки, ако доставката бъде отказана, се уреждат от правото на държавата, в която е трябвало да бъде доставена вещта.

Що се отнася до последиците от прехвърлянето на вземане или от поемането на дълг: правният статут на всички длъжници или кредитори, които не са пряко обвързани с прехвърлянето на вземането или поемането на дълга, се урежда от същото право, което урежда самото прехвърляне на вземането или поемането на дълга.

Правото, приложимо към основната сделка, се прилага към аксесорната сделка, освен ако е решено друго.

Правото на държавата по постоянното местопребиваване или седалището на длъжника се прилага към едностранна правна сделка.

3.2 Извъндоговорни задължения

Що се отнася до извъндоговорните задължения, които не са уредени по международна конвенция или с Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II), според стълкновителните норми се прилага националното право.

В Закона за международното частно право и процес е предвидено, че приложимото право към извъндоговорни задължения е правото на държавата, в която актът е извършен. Правото на държавата, в която са настъпили последиците, се прилага, когато това право е по-благоприятно за увреденото лице, при условие че увреденото лице е трябвало или е можело да предвиди мястото на последиците. Когато въпросното право няма тясна връзка с отношението, но съществува връзка с друго право, тогава се прилага съответното друго право.

Когато от дадено събитие, настъпило на борда на кораб в открито море или на въздухоплавателно средство, възниква отговорност за обезщетение, за приложимо право се приема правото на държавата по регистрация на кораба или на въздухоплавателното средство.

3.3 Правно положение на субекта и негови аспекти, свързани с гражданското състояние (име, местопребиваване, правоспособност и дееспособност)

Когато гражданин на Република Словения е също така гражданин на друга държава, в контекста на Закона за международното частно право и процес това лице се счита само за словенски гражданин. Когато лице, което не е гражданин на Република Словения, но е гражданин на две или повече държави, в контекста на Закона за международното частно право и процес се прилага правото на държавата по постоянно местопребиваване на лицето. Когато дадено лице няма постоянно местопребиваване в нито една от държавите, на които е гражданин, в контекста на Закона за международното частно право и процес се прилага правото на държавата, с която лицето има най-тясна връзка.

Когато дадено лице няма гражданство или неговото гражданство не може да бъде установено, тогава се прилага правото на държавата по неговото постоянно местопребиваване. Когато дадено лице няма постоянно местопребиваване или то не може да бъде установено, тогава се прилага правото на държавата по неговото временно местопребиваване. Когато не е възможно да се установи дори временно местопребиваване, тогава се прилага словенското право.

Правото на държавата, на която дадено лице е гражданин, се прилага към смяна на собственото име.

Правото на държавата, на която дадено лице е гражданин, се прилага към дееспособността на физическото лице да сключва договори. Физическо лице, което според правото на държавата, на която е гражданин, не е дееспособно да сключва договори, се счита за дееспособно, ако според правото на държавата по възникване на задължението е дееспособно. Ограничаването или лишаването от дееспособност на физическо лице за сключване на договори се урежда от правото на държавата, на която лицето е гражданин.

3.4 Установяване на произход, в т.ч. осиновяване

3.4.1 Установяване на произход

Учредяването и прекратяването на настойничество/попечителство и отношенията между настойник/попечител и лицето, което се поставя под настойничество/попечителство (лице, за което се полагат грижи), се урежда от правото на държавата, на която е гражданин лицето, за което се полагат грижи. В Република Словения временните мерки по предоставяне на медицински грижи, предприети спрямо чуждестранен гражданин или лице без гражданство, се уреждат от словенското право и остават в сила, докато държава с компетентност, по целесъобразност, вземе решение по мярката или я отмени. Тази норма се прилага и към опазване на имуществото на чуждестранен гражданин или лице без гражданство, което се намира в Република Словения.

Отношенията между родители и деца се уреждат от правото на държавата, на която те са граждани. Когато родителите и децата са граждани на различни държави, тогава е приложимо правото на държавата по тяхното общо постоянно местопребиваване. Когато родителите и децата са граждани на различни държави и нямат постоянно местопребиваване в една и съща държава, тогава се прилага правото на държавата, на която детето е гражданин.

Процедурата по признаване, установяване и оспорване на бащинство или майчинство се урежда от правото на държавата, на която детето е гражданин.

Задължението за предоставяне на издръжка за кръвни роднини, с изключение на родители за деца, както и задължението за предоставяне на издръжка на роднини по сватовство (т.е. некръвни роднини) се уреждат от правото на държавата, на която е гражданин търсещият издръжка. Процесът на узаконяване на дете се урежда от правото на държавата, на която са граждани родителите, а когато родителите не са граждани на една и съща държава — от правото на държавата на родителя, по което се извършва узаконяването. Съгласието за узаконяване от страна на детето, друго лице или национален орган се урежда от правото на държавата, на която детето е гражданин.

3.4.2 Осиновяване

Условията за осиновяването и неговото прекратяване се уреждат от правото на държавата, на която осиновяващият и осиновяваният са граждани. Когато осиновяващият и осиновяваният са граждани на различни държави, условията за осиновяването и неговото прекратяване се уреждат кумулативно от правото на държавите, на които те са граждани. Когато съпрузи осиновяват заедно, условията за осиновяването и неговото прекратяване се уреждат от правото на държавата, на която осиновяваният е гражданин, и също така на държавите, на които са граждани единият и другият съпруг. Формата на осиновяването се урежда от правото на държавата, в която се извършва осиновяването. Последниците от осиновяването се уреждат от правото на държавата, на която осиновителят и осиновеният са били граждани към момента на допускане на осиновяването. Когато осиновителят и осиновеният са граждани на различни държави, тогава се прилага правото на държавата по тяхното постоянно местопребиваване. Когато осиновителят и осиновеният са граждани на различни държави и нямат постоянно местопребиваване в една и съща държава, тогава се прилага правото на държавата, на която осиновеният е гражданин.

3.5 Брак, извънбрачни двойки/фактическо съжителство, партньорства, развод, съдебна раздяла, задължения за издръжка

3.5.1 Брак

Условията за сключване на брак се уреждат от правото на държавата, на която всяко от лицата е гражданин към момента на сключването на брака. Формата на брака се урежда от правото на държавата, в която той се сключва. Недействителността на брака се урежда от правото, по което е бил сключен в съответствие с горепосочените стълкновителни норми.

3.5.2 Извънбрачни двойки/фактическо съжителство и партньорства

Законът за международното частно право и процес не съдържа никакви специални разпоредби по отношение на фактическо съпругеско съжителство. Като се има предвид обаче, че последиците от фактическото съпругеско съжителство са същите като последиците от брака, може да се счита, че разпоредбите, уреждащи брака, са приложими така също за фактическото съпругеско съжителство.

При фактическото съпругеско съжителство имуществените отношения между двете лица се уреждат от правото на държавата, на която са граждани. Когато лицата имат различно гражданство, тогава се прилага правото на държавата по тяхното общо местопребиваване. При фактическото съпругеско съжителство договорните имуществени отношения между лицата се уреждат от правото, приложимо към техните имуществени отношения към момента на сключването на договора.

Законът за международното частно право и процес не съдържа никакви специални разпоредби относно регистрираните еднополови партньорства и условията за тях. Като се има предвид обаче, че последиците от еднополовите партньорства са същите като тези от брака, съответно може да се прилагат стълкновителните норми, приложими към брака.

3.5.3 Развод и съдебна раздяла

Разводът се урежда от правото на държавата, на която са граждани и двамата съпрузи към момента на подаване на молбата за развод. Когато съпрузите са граждани на различни държави към момента на подаване на молбата за развод, към развода кумулативно се прилагат правните разпоредби на държавите, на които те са граждани. Когато разводът не може да бъде допуснат въз основа на горните правила, разводът се урежда от словенското право, ако единият от съпрузите е бил с постоянно местопребиваване в Република Словения към момента на подаване на молбата за развод. Когато единият от съпрузите е словенски гражданин, но няма постоянно местопребиваване в Словения и разводът не може да бъде допуснат въз основа на горните правила, тогава разводът се урежда от словенското право.

Законът за международното частно право и процес не съдържа никакви специални разпоредби, касаещи прекратяването на еднополови партньорства. Като се има предвид обаче, че последиците от еднополовото партньорство са същите като тези от брака, съответно може да се прилагат стълкновителните норми, приложими към развода.

3.5.4 Задължения за издръжка

Отношенията между родители и деца се уреждат от правото на държавата, на която са граждани. Когато родителите и децата са граждани на различни държави, тогава е приложимо правото на държавата по тяхното общо постоянно местопребиваване. Когато родителите и децата са граждани на различни държави и нямат постоянно местопребиваване в една и съща държава, тогава се прилага правото на държавата, на която детето е гражданин.

3.6 Режи на имуществени отношения

Режимите на лични и имуществени отношения между съпрузи се уреждат от правото на държавата, на която и двамата са граждани. Когато съпрузите са граждани на различни държави, тогава се прилага правото на държавата по тяхното постоянно местопребиваване. Когато съпрузите имат различно гражданство и нямат постоянно местопребиваване в една и съща държава, тогава се прилага правото на държавата по тяхното последно общо местопребиваване. Когато приложимото право не може да бъде установено според тези норми, тогава се прилага правото, с което правоотношението има най-тясна връзка.

Режимите на договорните имуществени отношения между съпрузите се уреждат от правото на държавата, което е уреждало техните лични и имуществени отношения към момента на сключването на договора. Когато това право предвижда, че съпрузите може да избират правото, което да урежда договора относно техните имуществени отношения, тогава се прилага избраното от тях право.

Когато бракът бъде обявен за недействителен или бъде унищожен, същите стълкновителни норми, приложими към режима на лични и имуществени отношения между съпрузите, се прилагат и към режима на лични и имуществени отношения в съответния случай.

3.7 Завещания и наследяване

Наследяването се урежда от правото на държавата, на която починалият е бил гражданин към момента на настъпване на смъртта. Завещателната дееспособност се урежда от правото на държавата, на която завещателят е бил гражданин към момента на съставянето на завещанието.

Формата на завещанието е действителна, ако се счита за действителна според една от следните правни системи: правото на държавата, в която е съставено завещанието; правото на държавата, на която е бил гражданин завещателят към момента на съставянето на завещанието или към момента на настъпване на смъртта; правото на държавата по постоянното местопребиваване на завещателя към момента на съставянето на завещанието или към момента на настъпване на смъртта; словенското право или правото на държавата, в която се намира недвижимата вещ, ако става въпрос за недвижимо имущество.

Формата на отмяна на завещание е действителна, ако се счита за действителна по някое право, според което съставянето на завещанието би било действително, както е обяснено.

3.8 Недвижимо имущество

По отношение на правото на собственост и другите вещни права се прилага правото на държавата, в която се намира вещта. По отношение на правото на собственост върху превозвани вещи се прилага правото на държавата на местоназначението. По отношение на правото на собственост върху транспортни средства, се прилага правото на държавата, в която се намират въпросните транспортни средства, освен ако в словенското право е предвидено друго.

3.9 Несъстоятелност

Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 г. относно производството по несъстоятелност се прилага пряко в Словения по отношение на въпросите, попадащи в рамките на неговото приложно поле и засягащи държавите — членки на ЕС. Когато посоченият регламент не се прилага, приложимото право е словенското национално право, а именно Законът за финансовите операции, производствата по несъстоятелност и принудителната ликвидация (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; наричан за краткост ZFPPIPP, UL RS, ZFPPIPP-UPB7, № 63/2013).

В посочения закон главата, озаглавена „Производства по несъстоятелност с международен елемент“, съдържа общи правила по отношение на производствата по несъстоятелност с международен елемент, урежда достъпа на кредитори и управители от чужда държава до национален съд и урежда сътрудничеството със съдилища и управители от чужда държава. Посоченият закон урежда също така признаването на производства по несъстоятелност, образувани в друга държава, временните мерки и паралелни производства по несъстоятелност, както и правото, приложимо към последиците от производството по несъстоятелност.

Национален съд, който е компетентен по националните производства по несъстоятелност, може да се произнася по признаването на производство, образувано в друга държава, и сътрудничеството с чуждестранни съдилища. Местните национални съдилища, които са компетентни да разглеждат национални производства по несъстоятелност, са: 1. когато длъжник, който е местно юридическо лице или едноличен търговец, е установен в Република Словения: съдът на територията, на която е установен длъжникът; 2. когато длъжник, който е чуждестранно лице, има клон в Република Словения: съдът, в чийто район се намира седалището на клона; 3. в други случаи: Люблянският окръжен съд (*Okrožno sodišče v Ljubljani*).

Общото правило по отношение на правото, уреждащо правните последици от производството по несъстоятелност, е, че се прилага правото на държавата, в която се води производството, освен ако в даден конкретен случай правото предвижда друго. В Закона за финансовите операции, производствата по несъстоятелност и принудителната ликвидация са предвидени норми, уреждащи договорите, които се отнасят до използването на придобити недвижими имоти, като се прилага правото на държавата, в която се намира недвижимият имот. Прилагат се специални норми за правото, приложимо към права, вписвани в даден регистър (правото на държавата, чиято отговорност е воденето на регистъра), за приложимото право към платежни системи и финансови пазари (правото на държавата, което се прилага към тези платежни системи/финансови пазари), за приложимото право към компенсаторни (офсетни) договори и договори за обратно изкупуване и за правото, приложимо към трудовите договори.

Последна актуализация: 16/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.